

Leipzig und Lübeck

Duitse cantates vóór J.S. Bach

Capella Ducis

Oude muziek koor
's-Hertogenbosch

Capella Ducis

'Leipzig und Lübeck'

Duitse cantates vóór J.S. Bach

o.l.v.

Frans van de Loo

m.m.v.

Michiel Meijer, bas
Barokorkest 'La Cima'

Zondag 14:30 uur, 29 januari 2012,
Grote Kerk, Kerkstraat 20, 's-Hertogenbosch

Programm

<p>Johann Kuhnau (1660-1722) 'Gott sei mir gnädig nach deiner Güte'</p> <p>Johann Hermann Schein (1586-1630) 'Zion spricht: Der Herr hat mich verlassen' Uit: Fontana d'Israel</p> <p>Johann Hermann Schein 'Herr nun lässest du deinen Diener'</p>	Thomaskirche Leipzig
<p>Franz Tunder (1614-1667) 'Dominus illuminatio mea'</p> <p>Dietrich Buxtehude (1637-1707) 'Nimm von uns , Herr, du treuer Gott (Bux WV78)'</p> <p>Pauze</p> <p>Franz Tunder 'Ach, Herr, lass deine lieben Engelein'</p> <p>Nicolaus Bruhns (1665-1697) 'Ich liege und schlafe'</p>	Marienkirche Lübeck
<p>Johann Schelle (1648-1701) 'Darzu ist erschienen der Sohn Gottes'</p> <p>Johann Schelle 'Barmherzig und gnädig ist der Herr'</p>	Thomaskirche Leipzig

Lübeck en Leipzig

Duitsland 1600-1722.

Duitsland zoals we het nu kennen bestond nog niet in deze periode. Het gebied bestond uit een aantal staten, ieder met hun eigen koning, bisschop of andere vorst. Ook waren er enkele vrije steden. Allemaal hadden ze zitting in de Rijksdag die uit hun midden de keizer van het heilige Roomse rijk koos. In principe, want in de 17e eeuw was de keizer altijd een Habsburger, uit Oostenrijk. Er werd geprobeerd naar buiten toe een gezamenlijk beleid te voeren, maar er was geen gezamenlijk leger, geen functionerend overheidsapparaat en geen geld. Meestal trokken de afzonderlijke vorsten dus hun eigen plan. Zo hebben veel vorsten in de loop van de 16e eeuw al besloten dat de lutherse kerk voortaan hun staatskerk zou zijn. Vooral Oostenrijk, Beieren en, later, Pruisen waren soevereine staten. De twee steden waar de muziek vandaan komt die bij dit concert gezongen wordt, hadden een verschillende positie in het rijk. Lübeck was één van de vrije steden, Leipzig was één van de grootste steden van het keurvorstendom Saksen.

Lübeck en de Mariënkirche

Lübeck was één van de Duitse Hanzesteden, de vereniging van handelssteden. Hoewel het Hanzesysteem in de 17e eeuw niet meer zo werkte, was Lübeck nog steeds een welvarende handelsstad, vooral ook door de ligging aan de Oostzee. De stad stond vol met grote herenhuizen en kerken. De Mariënkirche werd door handelaren gebruikt als locatie voor vergaderingen, zoals dat in veel steden gebeurde.

Franz Tunder (1614-1667) was een wonderkind dat in zijn jeugd al naar Italië was gereisd, om de wereldberoemde organist Frescobaldi te ontmoeten, en om veel te leren van de Italianen. Vanaf 1641 was hij organist van de Mariënkirche in

Lübeck en speelde al snel een grote rol in het muzikale leven rond die kerk. Om de bijeenkomsten van handelaren op te luisteren speelde hij er vaak bij op het orgel. Steeds meer luisteraars hadden er geld voor over om Tunder te horen spelen, waardoor Tunder ook weer instrumentalisten en vocale solisten kon aantrekken. Dit was het begin van de 'Abend-musiken', die onder Buxtehude, de opvolger van Tunder, een groot publiek trokken. Op de orgelgalerij werd zowel instrumentale als vocale muziek gespeeld, zoals **Dominus illuminatio mea**, dat vandaag gezongen wordt. Zijn dochter Anna Margareta trouwde met **Dietrich Buxtehude** (1637-1707), die daardoor automatisch zijn op-

volger werd. Hij werd geboren in Denemarken en groeide op in Helsingborg. Zijn eerste lessen kreeg hij waarschijnlijk van zijn vader, daarna studeerde hij in Hamburg. Na enkele jaren als organist gewerkt te hebben in Helsingborg en in Helsingor werd hij in 1668 aangenomen bij de Mariënkirche in Lübeck. Ook had hij de leiding over de Latijnse school, waardoor hij altijd genoeg koorzangers had. Hij maakte van de Abend-musiken een groot succes. Op vijf zondagmiddagen in het jaar werden grote concerten gegeven die publiek van heinde en verre trokken. Maar hij was vooral beroemd als organist, en componist van werken voor orgel, met een heel grote invloed op degenen die na hem kwamen. Zowel Bach als Händel kwamen naar Lübeck om hem te horen spelen. Zijn vocale werken zijn na zijn dood lang niet bekend geweest. De grote werken zijn bijna allemaal verloren gegaan, maar cantates die hij schreef voor gebruik in de kerk zijn wel bewaard gebleven. **Nimm von uns, Herr, du treuer Gott**, dat wij hier uitvoeren is er daar één van.

Buxtehude had twee getalenteerde leerlingen, van wie er één, J. C. Schieferdecker, met één van zijn zeven dochters trouwde en hem inderdaad opvolgde. Maar in dit concert zingen wij **Ich liege und schlafe** van **Nicolaus Bruhns** (1665-

1697) die eigenlijk voorbestemd was Buxtehude op te volgen maar helaas op jonge leeftijd overleed. Nadat hij gestudeerd had bij Buxtehude, vertok hij met diens aanbevelingen naar Denemarken, waar hij contact zocht bij daar werkende Italianen. Hij werd organist in Husum en werd vooral beroemd door zijn virtuoze vioolspel, waarbij hij zichzelf, met zijn voeten, op het orgel begeleidde. In zijn werk zijn zowel Italiaanse invloeden als Buxtehude te horen.

Leipzig en de Thomaskirche

Leipzig in de 17^e en 18^e eeuw was een welvarende stad. Door de eeuwen heen had zich er veel handel geconcentreerd, en het zilver dat vlakbij de stad gevonden werd had daar ook aan bijgedragen. Er bevond zich een gerenommeerde universiteit en het was een centrum van de boekdrukkunst. De straten waren verlicht en er waren veel cafés en parken.

De cantor van de Thomaskirche in Leipzig had een druk bestaan. Om te beginnen moest hij de zondagse kooruitvoeringen leiden, afwisselend in de twee belangrijkste lutherse kerken van de stad. Hij moest de muziek voor die kerken componeren en toezicht houden op de organisten en muzikanten, de bladmuziek en de instrumenten. En daarnaast moest hij muziek- en andere lessen geven aan de oudere leerlingen van de Thomas-

schule. Soms lukte het hem iemand anders daarvoor in te huren, maar meestal deed een kapelmeester dat zelf.

Johann Hermann Schein

(1586-1630) kreeg zijn muzikale opleiding in Dresden en studeerde 4 jaar rechten aan de universiteit van Leipzig. Daarna, in 1615 kreeg hij de positie van kapelmeester aan het hof in Weimar en een jaar later al werd hij cantor van de Thomaskirche in Leipzig. Schein schreef zijn meeste muziek voor de lutherse kerk, maar werd duidelijk beïnvloed door de Italiaanse stijl. In 1626 verscheen zijn *Israelis Brünlein*, stukken voor vijfstemmig koor op teksten uit het Oude Testament, in de madrigaalstijl van zijn Italiaanse voorbeelden. **Zion**

spricht: der Herr hat mich verlassen is daar uit afkomstig.

In 1677 werd **Johann Schelle** (1648-1701) cantor van de Thomaskirche en – schule. Schelle was begonnen als zanger, als jongen van zeven was hij al sopraan in de Saksische hofkapel, onder leiding van Heinrich Schütz. Daarna maakte hij carrière in de kapel van de hertog van Wolfenbüttel, en daarna als zanger in het koor van de Thomaskirche. Toen hij eenmaal cantor was had hij ook de leiding over het muziekgebeuren in twee andere kerken in Leipzig. Hij voerde veranderingen in, die niet allemaal even goed vielen bij de kerkbestuur-

ders. Zo voerde hij de Duits-talige cantate in als onderdeel van de liturgie. Hierbij verbond hij Bijbelteksten met vrije poëzie. Erg veel werk van hem is niet bewaard gebleven, maar wel 25 cantates. Daarvan voeren wij er twee uit, **Barmherzig und gnädig ist der Herr**, en **Herr nun lässest du deinen Diener**, voor bas solo.

Schelle werd opgevolgd door **Johann Kuhnau** (1660-1722), die weer wat meer behoudend was. Hij had al een flinke carrière achter de rug, niet alleen als cantor en organist, maar ook als wetenschapper en taalkundige. Ook had hij een bloeiende rechtspraktijk. Daarom was hij de uitgelezen persoon om cantor te worden en les te gaan geven aan de Thomasschule. Hij wilde dat alle kerkmuziek als kerkmuziek klonk, en wilde geen opera-invloeden in de geestelijke muziek. Toch is zijn muziek absoluut niet saai eentonig, zoals te horen is in **Gott sei mir gnädig**.

Tijdens Kuhnau's leven was er sprake van dat Georg Philipp Telemann hem op zou volgen, onder meer omdat deze een concurrerende muziekopleiding in Leipzig was gestart. Kuhnau wist dit echter te voorkomen en werd in 1722 opgevolgd door Johann Sebastian Bach.

Hennie Molenaar, 2011

Teksten

Gott, sei mir gnädig

Johann Kuhnau

(Psalm 51)

Kuhnau was de directe voorganger van Johann Sebastian Bach en stond niet te boek als progressief. Het was zijn aspiratie om de pure kerkstijl te handhaven en hij was wars van opera-achtige invloeden. Maar zijn muziek kent een grote eigenheid. Zijn psalmzetting 'Gott sei mir gnädig' (ps.51) is harmonisch rijk en kent vele expressieve passages en fugatische delen met fraaie melodieën.

satb, B solo, ST soli door koor, viool I, viool II, gamba I, gamba II, dulciaan, bc: cello, violone, orgel

<i>Wees mij genadig, God, in uw trouw, u bent vol erbarmen, doe mijn daden teniet, was mij schoon van alle schuld reinig mij van mijn zonden. Ik ken mijn wandaden, ik ben mij steeds van mijn zonden bewust. Tegen u alleen heb ik gezondigd, en gedaan wat slecht is in uw ogen, Laat uw uitspraak rechtvaardig zijn en uw oordeel zuiver. Ik was al schuldig toen ik werd geboren, al zondig toen mijn moeder mij ontving. U wilt dat waarheid mij vervult, u leert mij wijsheid, diep in mijn hart.</i>	Gott, sei mir gnädig nach deiner Güte und tilge meine Sünde nach deiner großen Barmherzigkeit. Wasche mich wohl von meiner Missetat und reinige mich von meiner Sünde. Denn ich erkenne meine Missetat, und meine Sünde ist immer vor mir. An dir allein habe ich gesündigt und übel vor dir getan, auf daß du recht behaltest in deinen Worten und rein bleibest, wenn du gerichtet wirst. Siehe, ich bin aus sündlichem, Samen gezeuget und meine Mutter hat mich in Sünde empfangen. Siehe, du hast Lust zur Wahrheit, die im Verborgenen liegt; du lässest mich wissen die heilige Weisheit.
<i>Neem met hysop mijn zonden weg en ik word rein; was mij en ik word witter dan sneeuw. Laat mij horen: vreugde en blijdschap u hebt mij gebroken, laat mij ook juichen.</i>	Entsündige mich mit Isopen, daß ich rein werde; wasche mich, daß ich schneeweiß werde. Laß mich hören Freud und Wonne, daß die Gebeine fröhlich werden, die du zerschlagen hast.

Zion spricht: "Der Herr hat mich verlassen."

J. H. Schein

Jes. 49, 14-26

Een vijfstemmig 'geestelijk madrigaal', gemodelleerd naar Italiaans voorbeeld maar zonder de bijbehorende woordschilderingen. Iedere regel van de oudtestamentische tekst wordt zorgvuldig van een eigen muziek voorzien. In de syllabische tekstbehandeling herkent men de muzikale retorische figuren die in zijn tijd in zwang waren (bv. bij collega en vriend Heinrich Schütz). Door de voortdurende afwisseling tussen hoge en lage stemmen in het koor ontstaat er een quasi dubbelkorigheid, en ook dat is een Italiaanse 'vinding'.

ssatb+bc: cello, violone, orgel

<i>Sion zegt:</i>	Zion spricht:
<i>De Heer heeft mij verlaten,</i>	der Herr hat mich verlassen,
<i>mijn Heer is mij vergeten.'</i>	der Herr hat mein vergessen.
<i>Maar kan een vrouw</i>	Kann euch ein Weib
<i>haar zuigeling vergeten</i>	ihres Kindeleins vergessen,
<i>of harteloos zijn</i>	dass sie sich nicht erbarme
<i>tegen het kind dat zij droeg?</i>	über den Sohn ihres Leibes?
<i>Zelfs al zou zij</i>	Und ob sie schon
<i>het vergeten,</i>	desselbigen vergesse,
<i>ik vergeet jou nooit.</i>	so will ich doch dein nicht vergessen.
<i>Ik heb je in mijn handpalm gegrift.</i>	Siehe, in die Hände hab ich dich gezeichnet.

Herr, nun läßt du deinen Diener im Frieden fahren

J.H. Schein

(Luc 2, 29-32)

In Schein's 'Opella Nova' vinden we de eerste voorbeelden van het 'Geistliches Konzert', het zo belangrijke genre uit de Duitse barok. Kenmerkend zijn de gelijkwaardigheid van de vocale en instrumentale stemmen en hun voortdurende 'wedijver' (concertatio= strijd).

Bas solo, viool I, viool II, dulciaan, bc: cello, violone, orgel

<i>Laat nu, Heer, uw dienaar</i>	Herr, nun läßt du deinen Diener
<i>in vrede heengaan,</i>	im Frieden fahren,
<i>zoals u hebt beloofd.</i>	wie du gesaget hast.
<i>Want met eigen ogen</i>	Denn meine Augen
<i>heb ik de redding gezien</i>	haben deinen Heiland gesehen,
<i>die u bewerkt hebt</i>	welchen du bereitet hast
<i>ten overstaan van alle volken,</i>	vor allen Völkern,
<i>een licht dat geopenbaard wordt</i>	ein Licht zu erleuchten
<i>aan de heidenen</i>	die Heiden,
<i>en dat tot eer strekt</i>	und zum Preis
<i>van Israël, uw volk.'</i>	deines Volk Israel.

Dominus illuminatio mea

Franz Tunder

(Psalm 27,1-3)

Tunder was een belangrijk componist in het midden van de 17e eeuw en stond aan de wieg van de cantatevorm zoals we die kennen bij Johann Sebastian Bach. Hij wist de contrapuntische technieken van zijn voorgangers te verbinden met de nieuwe Italiaanse 'stile concertato' waarbij koor- en instrumentale stemmen in een voortdurende afwisseling met elkaar 'wedijveren' (concertare=wedijveren). 'Dominus illuminatio mea' is van een grote klankschoonheid waarbij alle muzikale middelen worden aangewend om optimaal uitdrukking te geven aan de tekst. Een mooi voorbeeld van hoe de tegenstelling binnen één zin wordt verklankt vindt men aan het slot: 'Si exurgat adversum me proelium...' tegenover: 'in hoc ego sperabo.'

satb, B solo, viool I, viool II, bc: dulciaan, cello, violone, orgel

<i>De Heer is mijn licht, mijn behoud: wie zou ik vrezen? Voor wie zou ik bang zijn?</i>	Dominus illuminatio mea et salus mea: quem timebo? a quo trepidabo?
<i>Kwaadwilligen kwamen op mij af om mij levend te verslinden, mijn vijanden belaagden mij, maar zij struikelden, zij vielen. Al trok een leger tegen mij op, mijn hart zou onbevreesd zijn, al woedde er een oorlog tegen mij, nog zou ik mij veilig weten.</i>	Dum appropiant super me nocentes ut edant carnes meas, qui tribulant me inimici mei, ipsi infirmati sunt et ceciderunt. Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum; si exurgat adversum me proelium, in hoc ego sperabo.

Nimm von uns, Herr, du treuer Gott

Dietrich Buxtehude

(Martin Moller 1547, vertaling van een Latijnse hymne: Aufer immensam, Deus, aufer iram)

Deze grootschalige cantate is een uitgebreide koraalbewerking op de melodie 'Vater unser im Himmelreich' en een smeekbede om verlossing en bevrijding van alle schuld.

Het werk opent met een sonate, beginnend met plechtige akkoorden die gevolgd worden door een tremolo dat de sfeer van de tekst aangeeft: een angstig smeken. Daarna volgen de vier strofen, rijk aan harmonische ideeën. Bijna ieder woord of gedachte, zoals angst, voldoening, troost paniek etc., wordt geïllustreerd door de strijkers. De cantate sluit af met een prachtig uitgewerkt 'Amen'.

satb, viool I, viool II, gamba I, gamba II, dulciaan, bc: cello, violone, orgel

Versus I

<i>Neem van ons weg, Heer,</i>	Nimm von uns, Herr,
<i>trouwe God,</i>	du treuer Gott
<i>de zware straf</i>	Die schwere Straf
<i>en grote geseling,</i>	und große Rut',
<i>die wij met onze zonden,</i>	Die wir mit Sünden
<i>groot in getal,</i>	ohne Zahl
<i>maar al te zeer hebben verdiend.</i>	Verdienet haben allzumal.
<i>Behoed ons voor oorlog</i>	Behüt für Krieg
<i>en zware tijden,</i>	und teurer Zeit
<i>voor ziekten, brand</i>	Für Seuchen, Feu'r
<i>en groot leed.</i>	und großem Leid.

Versus II

<i>Erbarm U over uw slechte knecht.</i>	Erbarm dich deiner bösen Knecht.
<i>Wij bidden om genade</i>	Wir bitten Gnad
<i>en niet om recht;</i>	und nicht das Recht;
<i>want als U, Heer,</i>	Denn so du, Herr,
<i>ons ons rechtvaardige loon</i>	den rechten Lohn
<i>wilt geven, naar onze daden,</i>	Uns geben wolltst nach unserm Tun,
<i>dan zou de hele wereld vergaan,</i>	So müsst die ganze Welt vergehn,
<i>en zou geen mens zich</i>	Und könnt kein Mensch
<i>voor U staande kunnen houden.</i>	vor dir bestehn.

Versus III

<i>Ach, Heer, toon U aan ons door</i>	Ach Herr, durch die Treue dein
<i>uw trouw, met troost en redding,</i>	Mit Trost und Rettung uns erschein,
<i>en lever aan ons het bewijs</i>	Beweis an uns
<i>van uw grote genade,</i>	dein große Gnad,
<i>en straf ons niet op heterdaad,</i>	Und straf' uns nicht auf frischer Tat,
<i>ben ons nabij met Uw goedheid,</i>	Wohn uns mit deiner Güte bei,
<i>en moge Uw toorn en gramschap</i>	Dein Zorn und Grimm
<i>verre van ons blijven.</i>	fern von uns sei.

Versus IV

<i>Leid ons met uw rechterhand,</i>	Leit uns mit deiner rechten Hand,
<i>en zegen onze stad en ons land,</i>	Und segne unser Stadt und Land,
<i>geef ons ten allen tijde</i>	Gieb uns allzeit,
<i>Uw heilig woord,</i>	dein heiligs Wort
<i>behoed ons voor de listen van de</i>	Behüt fürs Teufels List
<i>duivel en van zijn moordzucht,</i>	und Mord,
<i>verleen ons een gezegend uur,</i>	Bescher ein seligs Stündelein,
<i>opdat wij voor eeuwig bij U zijn.</i>	Auf daß wir ewig bei dir sein.
<i>Amen</i>	Amen.

Ach, Herr, lass deine lieben Engelein

Franz Tunder

Oorspronkelijk is dit zeer intense werk geschreven voor sopraan en strijkers, maar voor dit concert getransponeerd naar het bereik van de bas-stem.

De tegenstelling in de emotioneel geladen tekst: het gebed voor een zachte dood en de eeuwige zegen na de opstanding wordt mooi uitgedrukt door de afwisseling in tempo en maatsoort.

B solo, gamba I, gamba II, dulciaan, violone, bc: cello, orgel

*Ach, Heer, laat Uw lieve engeltjes
als mijn einde gekomen is mijn ziel
naar Abrahams schoot dragen,
en maak dat mijn lichaam
in zijn kamertje
vredig zonder enige smart of pijn,
Mag rusten tot de laatste dag.*

Ach Herr, laß deine lieben Engelein
Am letzten Ende die Seele mein
In Abrahams Schoß tragen,
den Leib
in seinem Schlafkammerlein
gar sanft ohn einige Qual und Pein
ruhen bis an jüngsten Tag.

*Wek mij dan op uit de dood,
zodat mijn ogen jou, Zoon van God,
mijn Heiland en mijn genadetroon,
mogen zien in de eeuwige vreugde.
Heer Jezus Christus,
verhoor mijn gebed,
ik zal je eeuwig prijzen.
Amen*

Alsdan vom Tod erwecke mich,
daß meine Augen sehen dich
in ewiger Freude, o Gottes Sohn,
Mein Heiland und Genadenthron
Herr Jesu Christ,
erhöre mich,
Ich will dich preisen ewiglich,
Amen

Ich liege und schlafe

Nicolaus Bruhns

(Psalm 4, 9 en Georg Werner)

In de opbouw van deze begrafenis cantate met solo aria's, delen voor koor en instrumentale tussenspelen (ritornelli), komen we wat betreft structuur al een stuk dichterbij de cantates van Johann Sebastian Bach. Het afdalen in het graf wordt, in de retorische traditie van die tijd, gesymboliseerd door de dalende opeenvolging van de solo stemmen in de aria's: sopraan, alt en tenor en bas. Toch is niet het verdriet sfeerbepalend in het werk, maar de berusting en de hoop op verlossing in het eeuwige leven.

B solo, SAT soli door koor, satb, viool I, viool II, gamba I, gamba II, dulciaan, bc: cello, violone, orgel

*Ik leg mij neer en slaap in,
volkomen vredig;
want U alleen, Heer,
helpt mij om veilig te wonen.*
*Ik heb, God zij geloofd,
mijn plicht vervuld.
Goede nacht, wereld,
wij moeten nu scheiden.*
*In Jezus' naam,
wil ik, rustig en stil,
vredig in de heerlijkheid opgaan.*
*In deze wereld was voor mij
alleen angst en nood en
tenslotte de dood weggelegd.*
Nu eindigt mijn lijden.
In Jezus' naam slaap ik in.
*Hij alleen voert mij
uit de dood naar het leven.*
*Het bloed dat werd vergoten aan het
kruis,
komt mij ten goede,
het maakt mij ook vrolijk,
het edele sap geeft ware kracht,
sterkt mijn hart
in de doodstrijd,
en kan vreugde geven en geluk.*
*In Jezus' naam ga ik heen,
want Christus is mijn beloning
als ik sterf.*
*Ik weet
dat hij mij niet verlaat,
en geloof vast, dat ik in de dood
niet ten onder zal gaan.*
*Van eeuwigheid af is voor mij
door Gods Zoon
de erekroon bereid,
de ware hemelse erfenis.*

Ich liege und schlafe,
ganz mit frieden;
denn Du allein, Herr,
hilfest mir, dass ich sicher wohne.
Ich hab', Gott lob,
das mein vollbracht,
Welt, gute Nacht, Welt, gute Nacht.
Wir müssen uns nun scheiden.
In Jesu Namen,
sanft und still ich wandern will
zur Seligkeit mit Frieden.
In dieser Welt war mir bestellt
nur Angst und Not,
zuletzt der Tod.
Jetzt endet sich mein Leiden.
In Jesu Namen schlaf ich ein.
Er führt allein mich
aus dem Tod ins Leben.
Am Kreuzes Stamm vergossnes Blut,
kommt mir zu gut,
macht fröhlich mich daneben,
der edle Saft gibt rechte Kraft,
stärkt mir mein Herz
im Todesschmerz,
kann Freud und Wonne geben.
In Jesu Namen fahr ich hin,
denn mein Gewinn ist Christus
wenn ich sterbe.
Ich weiss
dass er mich nicht verlässt,
und glaube fest, im Tod,
ich nicht verderbe.
Mir ist bereit't in Ewigkeit
von Gottes Sohn
die Ehrenkron',
das rechte Himmelserbe.

Darzu ist erschienen der Sohn Gottes

Johann Schelle

(1 Joh 3, 8)

Deze solo cantate is een echt 'Geistliches Konzert' voor vocale bas, 2 violen en continuo die als gelijkwaardige partners behandeld worden. De tekst is een Bijbelspreuk die gevolgd wordt door een 'strofen aria'.

Kantate voor B solo, viool I, viool II, bc: cello, violone, orgel, dulciaan

<i>Daartoe is verschenen, de Zoon van God om het werk van de duivel ongedaan te maken; bedrog en list van de verleider, die de hele wereld bekoort, zijn opengebroken en vernietigd, nu de held verschenen is. De leugen van Satan is ten gronde gericht door toedoen van de heilige Waarheid,</i>	Darzu ist erschienen der Sohn Gottes, daß er die Werke des teufels zerstöre; Des Verführers Trug und List, der die ganze Welt betöret, ist verbrochen und zerstöret, nun der Held erschienen ist. Satans Lügen ging zugrunde bei der heiligen Wahrheit Munde,
--	---

<i>Gods Woord overwon, onze begoocheling werd opgeheven, hij die ons deed schrikken, is zelf zo geschrokken, dat hij overdekt met schande verdwenen is. Zijn pogingen zijn tot mislukken gedoemd en kunnen ons het heil niet afnemen.</i>	Gottes Wort, das überwand, unser Blendwerk ward entdekket, der uns schreckte selbst erschreckt, daß mit Schanden er verschwand. Sein Versuchen muß nun fehlen, und kann uns das Heil nicht stehlen.
---	---

<i>Wij staan onder de hoede van de engelen, beschermd tegen de valse streken van de vijand, wij zijn verlost van zijn strop om onze hals, door het kostbare bloed van de Heiland. God legt ons geen zwaardere lasten op dan wij, arme mensen, dragen kunnen.</i>	Uns beschützt der Engel Hut, für des Feindes argen Tükken, wir sind frei von seinen Strikken durch des heilands teures Blut. Gott läßt mehr nicht auf uns legen, als wir Armen tragen mogen.
--	---

Barmherzig und gnädig ist der Herr

Johann Schelle

(Psalm 103, 8)

Bij Schelle vinden we in zijn cantates geen afgeronde soloaria's; wel een geraffineerde afwisseling tussen solistische passages en koordelen. Volheid van klank, een levendig lijnenspel en een overtuigende weergave van de tekstinhoud zijn de specialiteiten van Schelle.

ssatb, B solo, viool I, viool II, gamba I, gamba II, dulciaan, bc:cello, violone, orgel

<i>Liefdevol en genadig is de Heer, hij blijft geduldig en groot is zijn trouw.</i>	Barmherzig und gnädig ist der Herr, geduldig und von großer Güte.
<i>Niet eindeloos blijft hij twisten, niet eeuwig duurt zijn toorn.</i>	Er wird nicht immer hadern noch ewiglich Zorn halten.
<i>Hij straft ons niet naar onze zonden, hij vergeldt ons niet naar onze schuld.</i>	Er handelt nicht mit uns nach unsern Sünden und vergilt uns nicht nach uns'rer Missetat.
<i>Zoals de hoge hemel de aarde overspant, zo welft zich zijn trouw over wie hem vrezen.</i>	Denn so hoch der Himmel über der Erden ist, lässet er seine Gnade walten über die, so ihn fürchten.
<i>Zo ver als het oosten is van het westen, zo ver heeft hij onze zonden van ons verwijderd</i>	So fern der Morgen vom Abend ist, lässet er uns're Übertretung von uns sein.
<i>Zo liefdevol als een vader is voor zijn kinderen, zo liefdevol is de Heer voor wie hem vrezen.</i>	Wie sich ein Vater über Kinder erbarmet, so erbarmet sich der Herr über die, so ihn fürchten.

Vertalingen: Nieuwe Bijbelvertaling, Nederlands Bijbelgenootschap, 2004 behalve Nicolaus Bruhns: "Ich liege und schlafe" en Dietrich Buxtehude: "Nimm von uns, Herr, du treuer Gott": vertaling Betsy Raymakers. Toelichtingen bij de uitgevoerde werken door Frans van de Loo.

Capella Ducis

Capella Ducis is een voor 's-Hertogenbosch uniek kamerkoor dat zich toelegt op repertoire uit de Renaissance en (vroeg) barok. Het koor werd opgericht in 1993 door een aantal liefhebbers van oude muziek en telt 23 leden. Sinds 1995 staat het koor onder de inspirerende leiding van Frans van de Loo. Jaarlijks worden een aantal concerten

georganiseerd, maar Capella Ducis treedt ook op in regionale concertseries. Capella Ducis streeft ernaar ook relatief onbekend repertoire te laten klinken, waarbij een grote variatie in muziekkeuze gehanteerd wordt en een spannende programmering.

Het volgende concert vindt plaats in Perugia, Italië, als onderdeel van een uitwisselingsproject met het koor *l'Accademia degli Unisoni* uit Perugia. Wij hopen voor de zomer in de regio nog een gelegenheid te vinden om met u te delen wat wij in Perugia hebben laten horen. Het is de verwachting dat wij begin december in de Azijnfabriek een concert verzorgen.

Als u op de hoogte gehouden wilt worden, geef dan uw email adres door aan onze contactpersoon (info@capelladucis.nl) of houd onze website (www.capelladucis.nl) in de gaten.

Frans van de Loo studeerde Schoolmuziek aan het Brabants Conservatorium. Hij behaalde in 1992 het diploma koordirectie bij de Samenwerkende Nederlandse Korenorganisaties/Unisono in Utrecht. Hij vervolgde zijn studie bij datzelfde instituut en elders met diverse specialisatiecursussen en cursussen stemvorming en orkestdirectie. Hij volgde o.a. cursussen orkestdirectie en stemvorming en een masterclass bij Harry Christophers.

Naast kamerkoor Capella Ducis dirigeert hij ook kamerkoor Novo Cantare in Arnhem, het Betuws kamerkoor in Bemmelen en gemengde zangvereniging Zang Veredelt in Cuijk. Hij geeft cursussen kooropleiding en stemvorming in de regio.

Michiel Meijer is afkomstig uit een muzikale familie. Hij begon zijn muzikale opleiding op twaalfjarige leeftijd met hobolessen bij Henk Knöps. Na zijn middelbare school studeerde hij Muziekwetenschap aan de Universiteit van Utrecht en aansluitend Solozang aan het Conservatorium van Amsterdam bij Charles van Tassel. Inmiddels heeft hij als solist een breed repertoire ontwikkeld, waaronder oratoria, liederen en ensemblemuziek, van vroeg-renaissance tot hedendaagse composities. De laatste jaren heeft hij zich voornamelijk gewijd aan muziek uit de zeventiende en achttiende eeuw, en heeft hij een reputatie opgebouwd als specialist in barokcantates en -oratoria. Voor meer informatie www.michielmeijer.nl.

La Cima

Het barokensemble La Cima is begonnen als kamermuziekensemble. Het bestond uit: tenor, 2 violen, gamba en klavecimbel, waardoor allerlei kamermuziek met zang mogelijk werd. Het ensemble heeft verschillende concerten in binnen- en buitenland gegeven. Het repertoire bestond ondermeer uit werken van Purcell en Rameau. Ook heeft het ensemble regelmatig het Musikalisches Opfer van J.S. Bach uitgevoerd.

Omdat de combinatie 2 violen en continuo zeer bruikbaar is voor kleine cantates, (bijv. die van Buxtehude), werd het ensemble regelmatig gevraagd om wat kleinere koren te begeleiden. Het accent van de activiteiten van het ensemble liggen nu op dit terrein. Het ensemble heeft nu dan ook een wat meer flexibelere bezetting met een vaste kern. De musici zijn allen zeer ervaren en hebben hun sporen verdiend op de nationale en internationale podia. Ook radio- en CD-opnames zijn een vast onderdeel van hun werkzaamheden.

Evert-Jan Schuur ..... 1e viool
Jan Pieter van Coolwijk ..... 2e viool
Maaïke Boekholt ..... 1e gamba
Cassandra Luckhardt ..... 2e gamba
Benny Aghassi ..... dulciaan
Frank Wakelkamp ..... cello
Hendrik-Jan Wolfert ..... violone
Norbert Bartelsman ..... orgel

Interesse om mee te zingen?

Kamerkoor Capella Ducis heeft plaats voor zangers in diverse stemgroepen, met name bij de tenoren. Wij streven als koor naar een vitale uitstraling. Een stemtest bepaalt of je aan deze uitstraling bijdraagt. Houd je ervan serieus met mooie muziek bezig te zijn, heb je zang- en/of koorervaring en kun je thuis je muziek instuderen, dan nodigen wij je van harte uit een van onze repetities bij te wonen. Deze zijn op donderdagavond, van 20:00 tot 22:30 uur in de Wederkomst Kerk aan de Rijnstraat in 's-Hertogenbosch.

Het is ook mogelijk op projectbasis mee te repeteren voor aankomende concerten.

Wil je meer informatie of wil je een repetitie bezoeken, bel of mail dan:

Corrie Spooren: 073- 6136187 / info@capelladucis.nl

Of kijk op onze website op www.capelladucis.nl.

Dit concert kwam mede tot stand met steun van onze sponsoren:

